

Quaderns metodològics feministes

**Avaluació de polítiques,
plans i programes des de
la perspectiva de gènere**

#6

Edició:

Ajuntament de Barcelona
Gerència Municipal
Direcció de Serveis de Gènere i Polítiques del Temps
Juliol del 2022

Autoria:

Mar Camarasa Casals
Direcció de Serveis de Gènere i Polítiques del Temps,
Ajuntament de Barcelona

Col·laboració i revisió:

Júlia De Quintana Medina i Carla Cordoncillo
Institut Català d'Avaluació de Polítiques Públiques (Ivàlua)

Estel Crusellas Tura, Elena Herranz Fúnez, Blai Martí
Plademunt i Sonia Ruiz García
Direcció de Serveis de Gènere i Polítiques del Temps,
Ajuntament de Barcelona

Disseny gràfic:

Leticia Ucin

Fotografia de la portada:

Xavier Subias

Correcció lingüística:

Linguaserve e Internacionalización de Servicios, SA

Drets:

Creative Commons

Impressió:

Imatge i Serveis Editorials de l'Ajuntament de Barcelona

Dipòsit legal:

B 19074-2022

Darrera actualització del document: Juliol 2022

Aquest quadern pot disposar d'una versió més actualitzada. Per consultar la darrera versió, cal accedir al web: <https://ajuntament.barcelona.cat/dones/ca/recursos/documentacio/quaderns-metodologics-feministes>

**Aquesta col·lecció
ofereix propostes
i eines de
transformació
feminista per a les
polítiques locals**

**Avaluació
de polítiques,
plans i
programes
des de la
perspectiva
de gènere**

#6

Índex

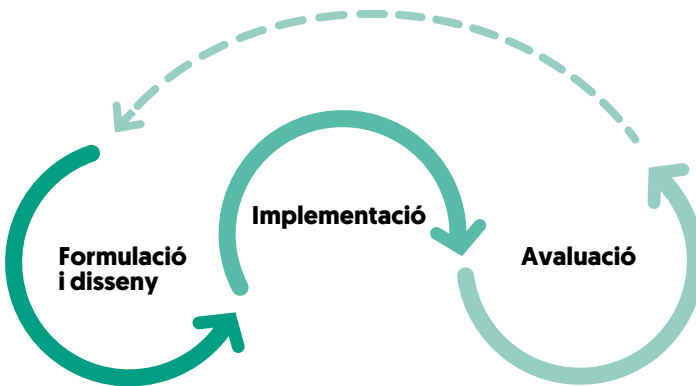
01. Introducció	06
02. Objectius	12
03. A qui s'adreça	14
04. Per què avaluar amb perspectiva de gènere?	16
05. Què vol dir incorporar la perspectiva de gènere en l'avaluació?	20
06. Com avaluar polítiques, plans i programes amb perspectiva de gènere? Què cal tenir en compte quan es contracten avaluacions?	24
6.1. Definició de l'objecte del contracte	28
6.2. Redacció dels plecs de prescripcions tècniques amb perspectiva de gènere	28
6.3. Plec de Clàusules Administratives Particulars: elements que cal tenir en compte des de la perspectiva de gènere	46
6.4. Valoració de les propostes presentades	49
6.5. Adjudicació i seguiment de l'execució de l'avaluació	50
6.6. Difusió dels resultats	52
6.7. Ús dels resultats i recomanacions	53
07. Reptes de futur	56
08. Per saber-ne més	58
09. Bibliografia	60

01. Introducció

L'avaluació és una de les fases del cicle de polítiques públiques i consisteix en un procés d'**anàlisi de la pràctica política amb la finalitat d'aprendre, millorar la política en qüestió i també l'acció política, i retre comptes envers la ciutadania** (Stufflebeam i Shinkfield, 1987).

El cicle de les polítiques públiques

ATENCIÓ!

Si bé l'avaluació pot tenir lloc en totes les fases del cicle de polítiques públiques, aquest quadern se centra en l'avaluació final o *ex post*, que es fa un cop el pla o programa ja ha acabat i que idealment ha d'inspirar la (re)formulació de les polítiques públiques futures.

Cal tenir en compte que l'avaluació no és un fi en si mateix, sinó un instrument per prendre decisions que millorin la intervenció pública que s'avalua (Blasco, 2009). Mitjançant l'exercici de l'avaluació, s'obtindrà coneixement útil per a la presa de decisions futures i millorarà l'eficàcia i l'eficiència de les intervencions públiques (De Quintana, 2021:6).

EN RESUM

L'avaluació és un procés de construcció de coneixement que ha de tenir la voluntat de millorar, en darrera instància, les polítiques públiques i de retre comptes envers la ciutadania.

Si bé es tracta, doncs, d'una part important en el procés d'elaboració de polítiques públiques, al nostre país encara és una pràctica poc arrelada, malgrat que les darreres dècades hi ha hagut un important desenvolupament teòric i metodològic en la matèria (De Quintana, 2021).

I, precisament, pel fet de ser una fase clau del cicle de les polítiques és molt rellevant que l'avaluació inclogui la perspectiva de gènere. D'acord amb **l'estratègia de la transversalitat de gènere, establerta a la Quarta Conferència Mundial de Nacions Unides celebrada a Pequín (1995)**, cal que la perspectiva d'igualtat de gènere s'incorpori en totes les polítiques, en tots els nivells i en totes les etapes del cicle de polítiques públiques i, per tant, també en l'avaluació. En fer-ho, podrem **conèixer els efectes de les polítiques públiques sobre les relacions de gènere i així millorar-ne el disseny i implementació**. A més, l'avaluació amb perspectiva de gènere pot tenir l'enorme potencial d'identificar si aquesta perspectiva s'ha diluït o ha desaparegut al llarg del procés de formulació i implementació de la política pública (i, en cas afirmatiu, on, quan i com ho ha fet) i proposar estratègies per reforçar-la o reincorporar-la (Bustelo, 2016). En aquest sentit, l'avaluació feminista també esdevé una oportunitat per revisar i enriquir l'aplicació de l'estratègia de transversalitat de gènere a la institució mateixa.

Tanmateix, des de la disciplina dels estudis feministes i de transversalitat de gènere, l'avaluació ha estat la part menys explorada del cicle de les polítiques públiques (Bustelo, 2016). A més, si en general la situació ja es caracteritza per una escassa pràctica avaluadora, quan es tracta d'avaluacions amb perspectiva de gènere, se n'identifiquen molt poques experiències i persisteixen els dubtes sobre què vol dir i què s'ha de fer per dur-les a terme (De Quintana, 2021:6). En aquest context, doncs, el quadern que es presenta vol ser una eina per promoure l'execució i consolidació d'avaluacions amb perspectiva de gènere a l'Ajuntament de Barcelona i a la resta d'administracions locals.

Marc normatiu i programàtic de l'Ajuntament de Barcelona

A l'Ajuntament de Barcelona, el **Reglament per a l'equitat de gènere** (REG, d'ara endavant) del 2019, en el seu article 8, estableix que els **plans municipals s'han d'avaluar amb perspectiva de gènere**, per tal de **conèixer i valorar els resultats de les polítiques públiques i les seves repercussions en la igualtat o desigualtat entre dones i homes**, tot **fent propostes de millora** per a l'elaboració de plans municipals futurs.

En termes de planificació estratègica municipal, en el **II Pla per la Justícia de Gènere 2021-2025**, dins de l'**eix de Canvi institucional** (que és aquell que s'enfoca a l'organització mateixa per tal de garantir la incorporació de la perspectiva de gènere en tots els mecanismes i instruments de gestió pública) s'ha inclòs un **àmbit específic d'Avaluació de polítiques, plans i programes**. Aquest àmbit té com a objectius generar coneixement i metodologia per avaluar amb perspectiva de gènere i, així, fomentar una pràctica avaluadora feminista a la institució.

Incloure la perspectiva de gènere en les avaluacions de polítiques, plans i programes municipals, a més de donar compliment a la normativa vigent i de fer efectiva l'estratègia de transversalitat de gènere, pot **contribuir al desenvolupament d'una societat més justa i equitativa, i a la millora de la qualitat de les intervencions públiques**. És també una forma de fomentar el bon govern, **un bon govern que ha de tenir l'equitat de gènere en el seu nucli**, ja que només treballant des d'aquesta perspectiva es millora l'eficàcia, eficiència, transparència i accessibilitat de l'Administració.

El naixement d'aquest quadern

Com ja s'ha dit, l'exercici de l'avaluació des de l'òptica de la transversalitat de gènere és essencial, però, al mateix temps, existeix una manca d'experiències i de metodologia sobre avaluació de polítiques públiques des de la perspectiva de gènere. Aquest quadern, doncs, neix amb la voluntat de fomentar la pràctica avaluadora feminista a les institucions locals tot facilitant estratègies i recursos per fer-ho. Se centra **en les avaluacions de plans i programes**

que es contractin externament, per tal que aquestes incorporin la perspectiva de gènere en el seu disseny, execució i presentació de resultats. S'opta expressament per acompanyar la contractació d'avaluacions externes perquè:

- ↳ **L'avaluació de polítiques públiques** és una disciplina que requereix coneixements tècnics específics que no sempre estan disponibles internament.
- ↳ **Permet una mirada externa a la política**, pla o programa per avaluar, que pot oferir més independència i objectivitat de conclusions i resultats, i alhora constituir-se en un exercici de transparència cap a la institució mateixa i cap a la ciutadania.

ATENCIÓ!

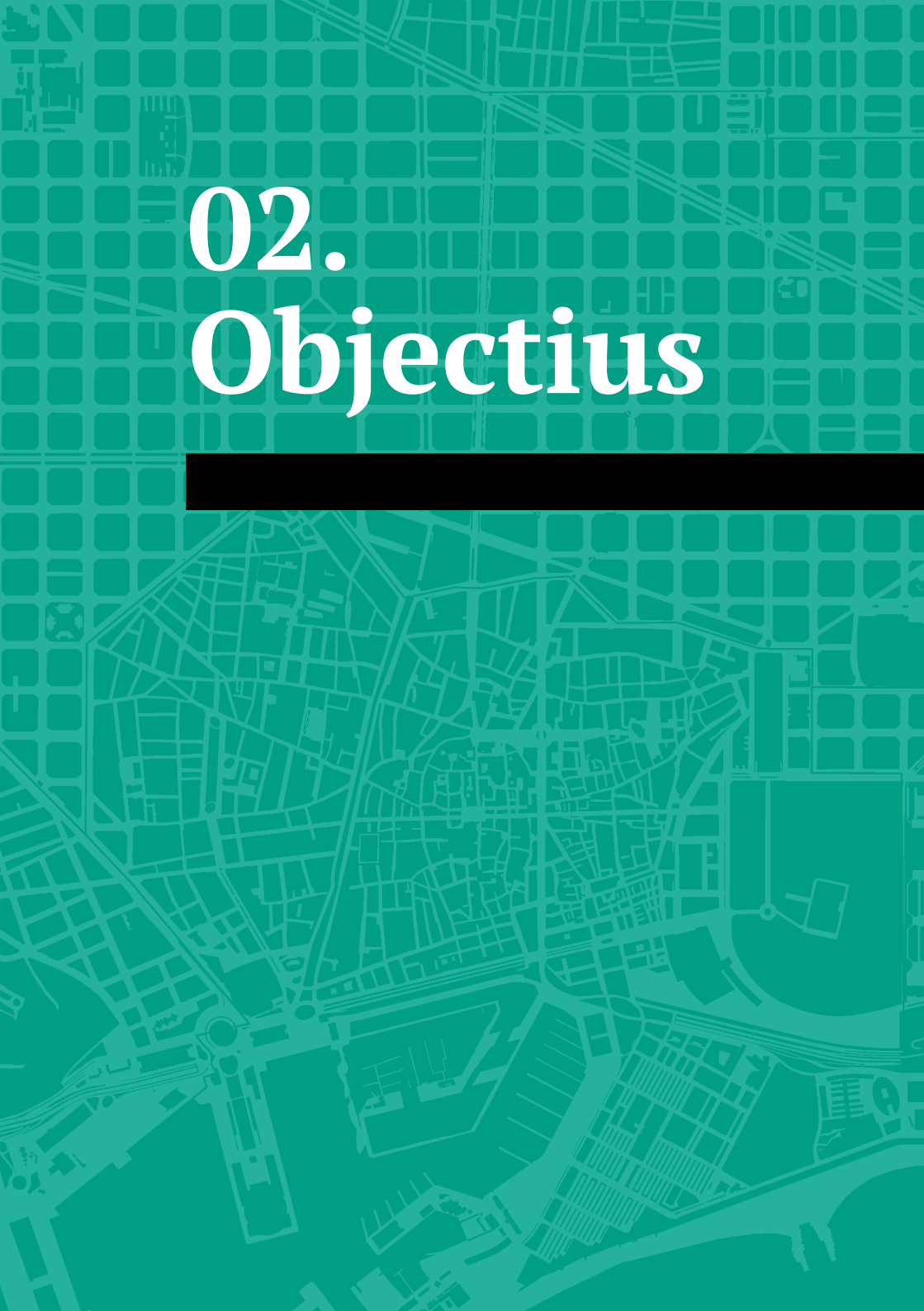
Encara que s'opti per la contractació externa de les avaluacions, és clau que l'Ajuntament o ens que encarregui l'avaluació tingui un rol actiu i facilitador de l'avaluació.

El quadern està pensat per acompanyar la contractació de les **avaluacions de tota mena de polítiques, plans i programes**, tant els que han inclòs objectius específics de gènere o s'han dissenyat des de la perspectiva de gènere com els que no ho han fet. Així mateix, les propostes i recomanacions que es plantegen se centren en les **avaluacions de la implementació i dels resultats** o impacte.

Aquest quadern ha estat **elaborat en col·laboració amb l'Institut Català d'Avaluació de Polítiques Públiques (Ivàlua)** i seguint les indicacions de la seva guia pràctica d'avaluació amb perspectiva de gènere: De Quintana, Júlia (2021). Guia Pràctica 18. La perspectiva de gènere a l'avaluació de polítiques públiques.

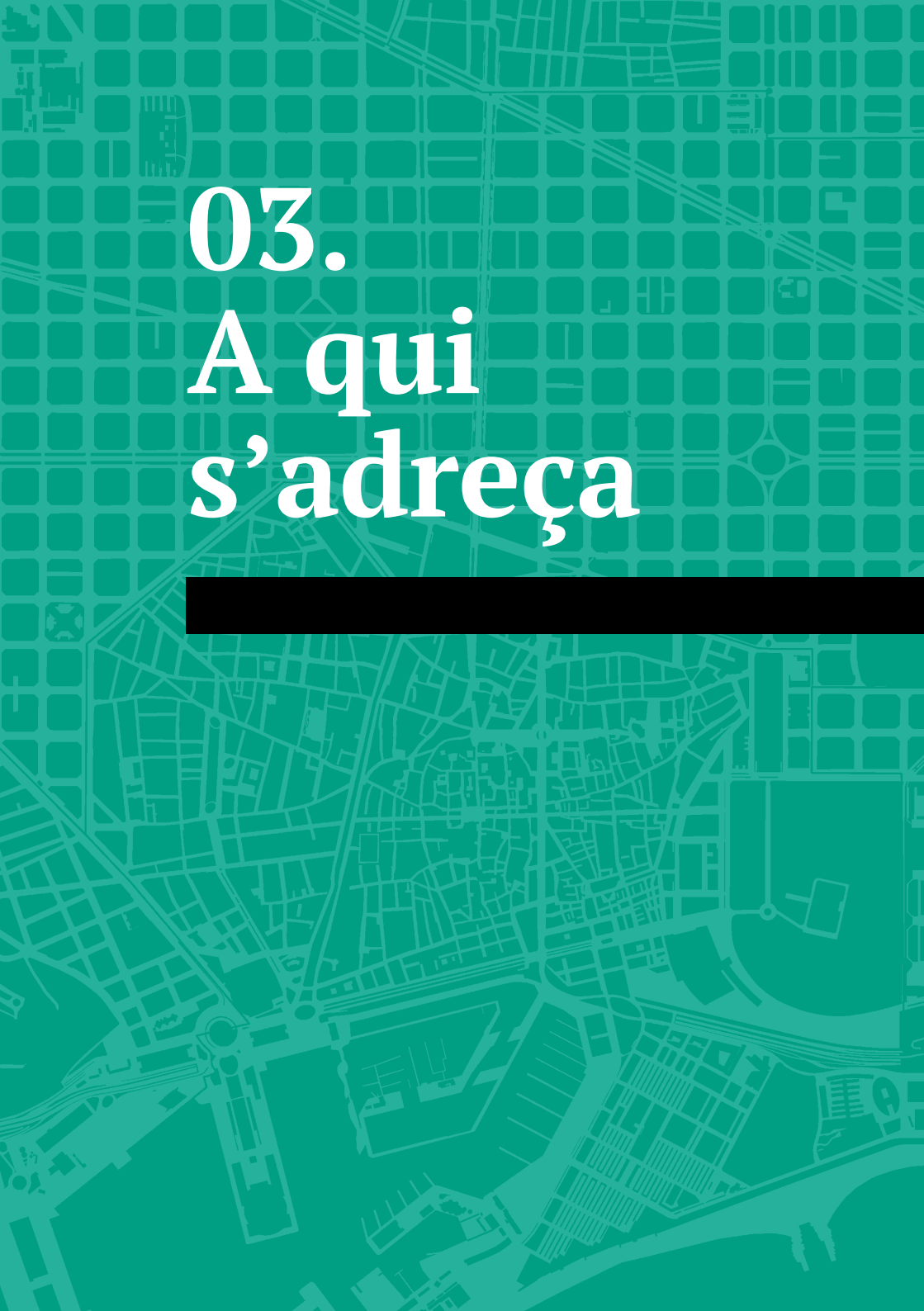
El quadern metodològic s'estructura de la manera següent: els capítols 2 i 3 descriuen els objectius i públic destinatari, respectivament. Al capítol 4 s'explica la importància d'avaluar des de la perspectiva de gènere les polítiques, els plans i els programes. Seguidament, al capítol 5 s'exposa què vol dir incorporar la perspectiva de gènere en l'avaluació. El sisè capítol és el cor del quadern, ja que concreta com es pot dur a terme l'exercici d'avaluar des de la perspectiva de gènere, detallant els elements que cal tenir en compte i proposant algunes estratègies per fer-ho a l'hora de contractar avaluacions externes. Per acabar, es plantegen alguns reptes de futur, s'aporten recursos per saber-ne més i es detalla la bibliografia.

02. Objectius

El quadern té els **objectius** següents:

- ↳ **Exposar les bases de què vol dir avaluar des de la perspectiva de gènere.**
- ↳ **Oferir orientacions i recursos pràctics al personal municipal per contractar avaluacions amb perspectiva de gènere de polítiques, plans i programes de tots els àmbits.**
- ↳ **Avançar cap a un bon govern en termes d'equitat de gènere fomentant una pràctica avaluadora municipal que incorpori sistemàticament la perspectiva de gènere.**

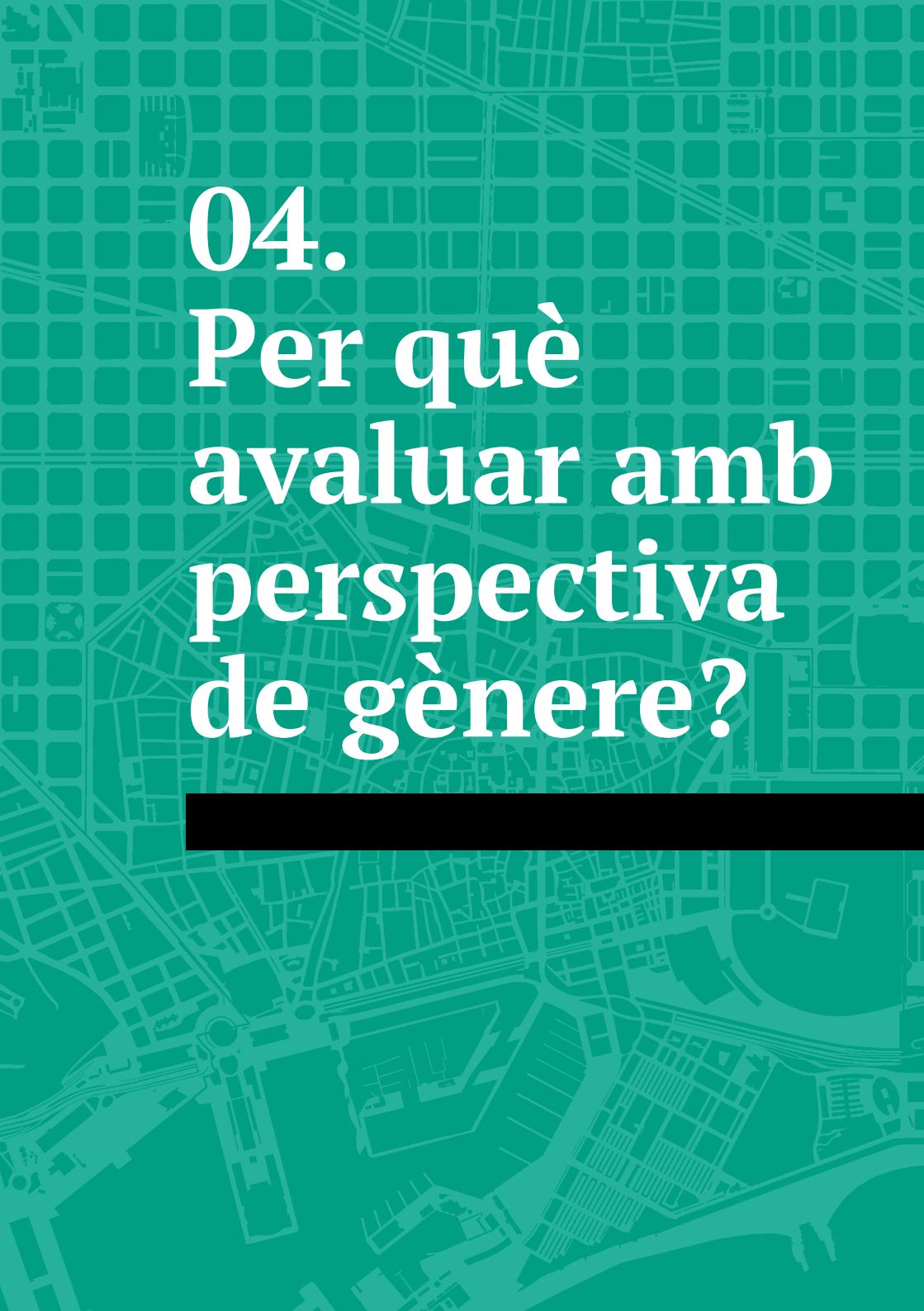

03. A qui s'adreça

[Redacted]

El quadern s'adreça sobretot a les **persones següents**:

- ↳ **Persones amb responsabilitats polítiques o de direcció en les administracions públiques.**
- ↳ **Personal municipal amb perfil tècnic que participa en el disseny, seguiment i supervisió dels processos de contractació de les avaluacions de polítiques, plans i programes municipals.**
- ↳ **Persones interessades a conèixer com incorporar la perspectiva de gènere en l'avaluació de polítiques, plans i programes de les administracions públiques.**

**04.
Per què
avaluar amb
perspectiva
de gènere?**

[Redacted]

Per començar, recordem alguns conceptes!

GÈNERE

Conjunt de característiques culturals, socials, polítiques, psicològiques, jurídiques i econòmiques que cada societat assigna a les persones de forma diferenciada en funció del seu sexe. El gènere:

- És una construcció social que varia en funció de cada època i societat.
- És un concepte relacional, ja que analitza rols i relacions entre dones i homes.
- S'aprèn en els processos de socialització (família, escola, estats, esglésies, mitjans de comunicació...) i, per tant, es pot desaprendre i ser modificat.
- No estableix distincions neutres sinó jeràrquiques. Per això s'entén que el gènere és un eix de desigualtat estructural.

PERSPECTIVA DE GÈNERE

Suposa adoptar una mirada crítica per parar atenció, analitzar, visibilitzar i actuar davant les desigualtats de gènere. En el marc d'aquest quadern, això implica:

- Considerar sistemàticament les diferents condicions i necessitats de dones i homes.
- Reconèixer les relacions de poder, privilegis i discriminacions en tots els àmbits de la vida.
- Visibilitzar les dones i les seves aportacions.
- Dur a terme actuacions per reduir les desigualtats de gènere i contribuir a una societat més igualitària.

Les polítiques públiques no són neutres en termes de gènere, ja que les desigualtats entre dones i homes són de caràcter estructural i, per tant, impregnen qualsevol àmbit de la vida. En aquest sentit, aquelles intervencions que siguin cegues al gènere (és a dir, que no considerin la realitat específica de dones i homes ni es plantegin com combatre i superar les desigualtats detectades), les reproduiran. Al seu torn, les polítiques dissenyades tenint en compte objectius de gènere també poden diluir-los durant la seva implementació, reproduir estereotips i biaixos o tenir impactes de gènere no previstos.

Així doncs, durant la fase de disseny, formulació i implementació de les polítiques, tant la incorporació (o no) de la perspectiva de gènere com la manera en què això es faci, en condicionaran els continguts i les seves conseqüències sobre la ciutadania (Bustelo, 2016). Per tant, com que **tota intervenció pública dirigida a persones té algun impacte de gènere** (encara que no estigui previst ni sigui desitjat), **és clau que les avaluacions incorporin la perspectiva de gènere.**

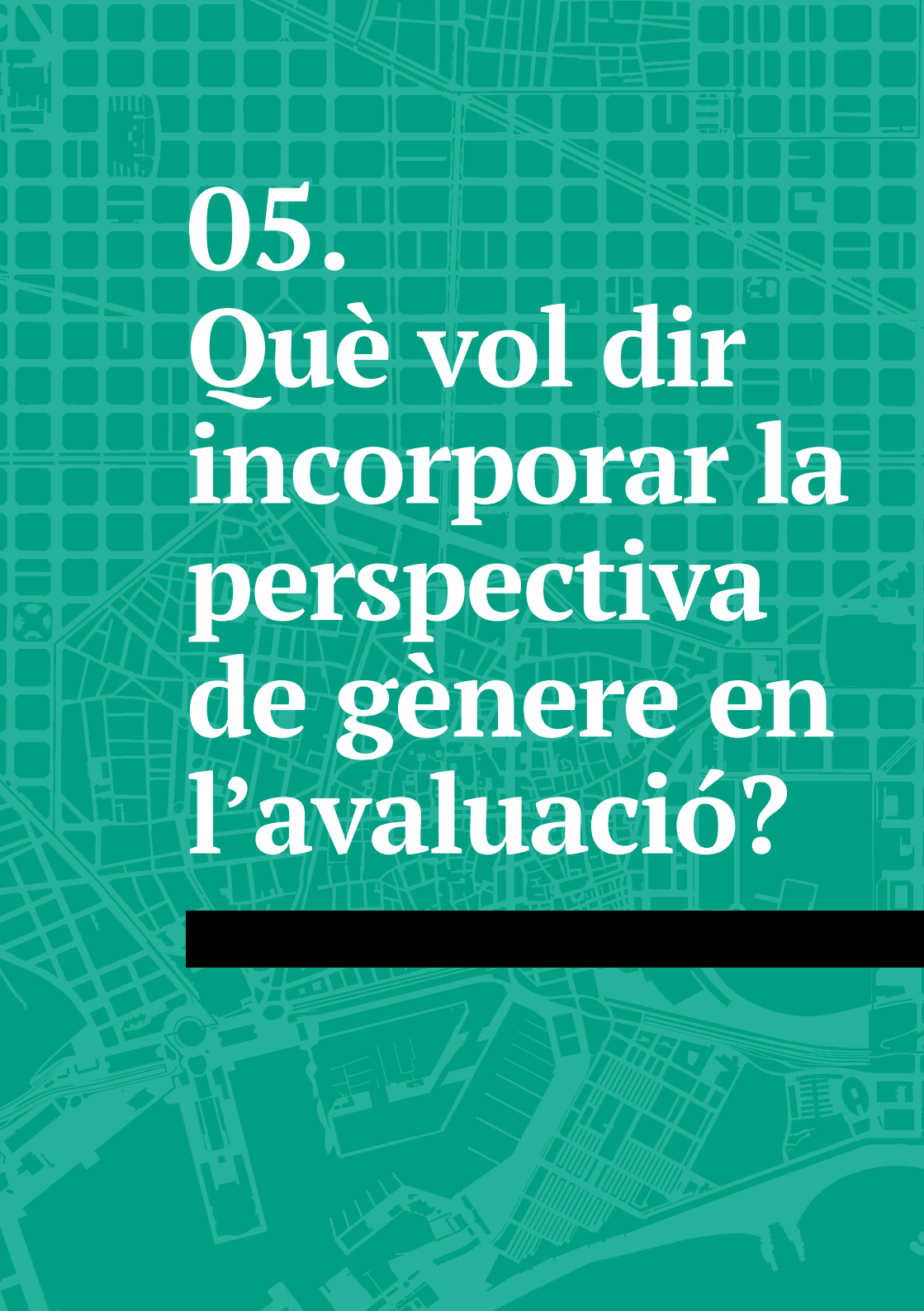
Avaluar des de la perspectiva de gènere, a més, suposa una **millora de la qualitat de les avaluacions**, en la mesura que obté una mirada més acurada de la realitat i promou la participació de les dones. Com que una avaluació ha de ser un procés de creació de coneixement, si es fa des d'un angle que té en compte les desigualtats estructurals de gènere, oferirà una anàlisi més àmplia i sensible de la realitat. A més, els aprenentatges en clau de justícia de gènere que es desprenguin de la participació de les dones i de grups en situació de desavantatge, poden ser una eina valuosa per a la transformació feminista (Espinosa, 2016). Així, **en última instància, l'avaluació**, com a procés d'aprenentatge i motor de canvi, **ha de promoure la millora de les polítiques** per tal de donar (millor) resposta a les desigualtats i necessitats socials detectades pel conjunt de la ciutadania (De Quintana, 2021).

L'avaluació des de la perspectiva de gènere **també impulsa la transparència i la rendició de comptes envers la institució mateixa i la ciutadania**, especialment les dones i altres persones de col·lectius més vulnerables, en proporcionar-los més capacitat de decisió i control sobre les decisions polítiques que els afecten (Espinosa, 2010, p. 2691; ONU Mujeres, 2014).

Finalment, avaluar des de la perspectiva de gènere és una **qüestió d'acompliment del marc legal vigent**. En aquest sentit, cal recordar que tant l'Estatut d'Autonomia de Catalunya de 2006; com la Llei Orgànica 3/2007, de 22 de març, per la igualtat efectiva de dones i homes; i la Llei 17/2015, del 21 de juliol, d'igualtat efectiva de dones i homes, estableixen l'obligatorietat de les polítiques públiques d'incorporar la perspectiva de gènere en totes les fases de les polítiques i, per tant, aquesta obligació també afecta a l'avaluació. A més, com s'ha dit a la introducció, a l'Ajuntament hi ha una disposició normativa, el REG, que estableix l'obligatorietat d'incorporar la perspectiva de gènere a l'hora d'avaluar els plans municipals, en la línia del que estableix el principi de transversalitat de gènere. Per tant, donar compliment a aquesta normativa és necessari i permetrà avançar cap a un bon govern en termes d'equitat de gènere amb la consolidació de la transversalitat de gènere com a principi vertebrador de l'actuació pública municipal.

En resum, la incorporació de la perspectiva de gènere a l'avaluació és un exercici important i necessari perquè:

- Les polítiques públiques no són neutres des de la perspectiva de gènere.
- Augmenta la qualitat de les avaluacions.
- Reconeix la participació i l'aprenentatge com a eina de transformació.
- Promou la millora de les polítiques públiques futures.
- Esdevé un exercici de transparència i retiment de comptes.
- Existeix una obligació legal al respecte.

**05.
Què vol dir
incorporar la
perspectiva
de gènere en
l'avaluació?**

Avaluar amb perspectiva de gènere suposa estudiar les implicacions de gènere de la política que s'està avaluant i incloure la perspectiva de gènere al procés d'avaluació. Com a mínim, implica:

1 Plantejar com un dels objectius d'avaluació conèixer les implicacions de gènere de la política, pla o programa en qüestió. Així, a banda d'altres objectius que es puguin definir amb relació a l'àmbit d'actuació de la política, cal que se n'incorpori un d'específic que consideri el seu impacte de gènere.

Què vol dir determinar l'impacte de gènere d'un pla o programa?:

- Parar atenció específica a les desigualtats de gènere existents en aquell àmbit sectorial.
- Identificar si, a partir de l'aplicació de la política, s'observen:
 - Canvis en la situació de la població destinatària (identificació de si han canviat les de dones i homes i en quin sentit).
 - Una millora (o equilibri) de la presència de dones i homes en el seu àmbit d'intervenció i en l'accés als recursos.
 - Canvis en les normes, creences, discriminacions i relacions de gènere existents en l'àmbit d'aplicació de la política.

Així doncs, valorar l'impacte de gènere d'una intervenció no consisteix només en comparar la situació de dones i homes, per exemple, a partir de dades desagregades per sexe, sinó d'anar més enllà **mitjançant l'anàlisi dels canvis en les desigualtats de gènere**. En fer-ho, segurament hom toparà, d'una banda, amb la “bretxa de dades de gènere”, és a dir, la manca de dades desagregades per sexe, ja que tot i existir l'obligatorietat legal de recollir i explotar dades desagregades per sexe, en determinats àmbits encara no se'n disposa. I, d'altra banda, amb la “bretxa de coneixement de gènere” (Verge, 2019), que fa referència al fet que hi ha àmbits rellevants des de la perspectiva de gènere pels quals no es recullen dades o es fa des d'una mirada androcèntrica [per exemple, desigualtats de gènere en la vida privada]. Aquesta anàlisi ha de permetre **valorar si la política en qüestió transforma o reproduïx les desigualtats existents i si respon a les necessitats de la ciutadania**.

IMPORTANT!

Avaluar des de la perspectiva de gènere, doncs, és molt més que desagregar dades per sexe o aconseguir dades de grups concrets i comparar-los.

2

Tenir en compte la **dimensió de gènere de forma transversal en tots els elements i factors que s'estudien** en una avaluació per tal de valorar si una intervenció pública és adequada [De Quintana, 2021]. Per exemple, si es recull informació sobre les persones beneficiàries d'un programa, és imprescindible que, a banda de desagregar totes les dades per sexe, s'obtingui altra informació rellevant des de la perspectiva de gènere com, per exemple, la situació de convivència, el treball domèstic o de cures no remunerat, la renda personal (en lloc de la renda familiar), etc.

3

Considerar el gènere a l'hora de definir el disseny i la metodologia d'avaluació, les fonts d'informació i qui hi participa, ja que no són decisions neutres, sinó que hi poden influir les creences i valors androcèntrics i, per tant, poden proporcionar una imatge esbiaixada de la realitat. En aquest sentit, cal prestar especial atenció a les tècniques d'investigació que s'utilitzin, les fonts i indicadors, la selecció d'informants, la participació d'aquests/es, etc.

EXEMPLE

Si s'avalua un programa d'atenció a adolescents amb addiccions, quan es defineixi la metodologia caldrà assegurar-se, entre d'altres, que:

- els diversos agents vinculats al programa (unitat impulsora, equip de professionals, entitats, serveis educatius i de salut, etc.) així com una mostra diversa de noies i nois adolescents i de les seves famílies participin en l'avaluació;
- es combinin tècniques d'investigació de tipus quantitatiu i qualitatiu;
- es reculli informació que tingui en compte les creences, estereotips i rols de gènere que condicionen tant el consum de substàncies tòxiques (patrons, motivacions...), com els possibles efectes diferenciats en nois i noies (en termes de sancions socials, culpabilització, etc.) i el seu abordatge o tractament en la població adolescent;
- es prevegi fer una anàlisi dels resultats del programa tenint en compte aquests elements i revisant si les creences de gènere entorn les drogues han influït la intervenció i els seus resultats.

4

Tenir una voluntat explícita de contribuir a la reducció de les desigualtats (De Quintana, 2021) i a **la millora de les polítiques públiques** en pro de la justícia de gènere. En altres paraules, l'avaluació ha de tenir una voluntat transformadora de les polítiques públiques i, per tant, de les desigualtats de gènere. En aquest sentit, és imprescindible que l'òrgan que la promogui i contracti comparteixi i promogui aquest posicionament i percebi l'avaluació com un instrument per a la millora de les intervencions públiques.

ATENCIÓ!**Incorporar la perspectiva de gènere a l'avaluació implica:**

- Tenir en compte el gènere en definir els objectius, continguts i tècniques d'avaluació.
- Analitzar la informació considerant les desigualtats de gènere existents i amb la intenció de determinar-ne possibles canvis.
- Fer explícita una voluntat transformadora de les desigualtats.

Sovint es poden tenir idees preconcebudes sobre què és avaluar amb perspectiva de gènere que són incorrectes i poden generar confusió. La taula següent exposa què és i què no és una avaluació amb perspectiva de gènere:

QUÈ ÉS	QUÈ NO ÉS
→ Una avaluació que reconeix l'existència de desigualtats de gènere estructurals i està compromesa amb el fet de contribuir a combatre-les.	→ Una avaluació exclusiva de les polítiques o programes dirigits a la igualtat de gènere o que han estat dissenyats amb perspectiva de gènere.
→ Aplicable a qualsevol política pública.	→ Una avaluació de les qüestions de gènere que deixa de banda la política d'interès.
→ Es preocupa per no esbiaixar l'anàlisi i per copsar l'impacte en les desigualtats de gènere dels programes que avalua.	→ Una descripció de com el programa o la política afecta les dones, o una desagregació de les dades per sexe.
→ Aplica de forma sistemàtica l'anàlisi de gènere.	→ Una metodologia específica.
→ Aporta elements per a la millora de la inclusivitat i l'equitat de les polítiques.	→ Una avaluació qualitativa.
→ Incorpora el coneixement expert en gènere i la veu de les dones.	

06.

Com avaluar
polítiques, plans
i programes
amb perspectiva
de gènere?

Què cal tenir
en compte quan
es contracten
avaluacions?

Aquest capítol concreta quins són els **elements que cal tenir en compte a l'hora d'encarregar una avaluació d'una política, pla o programa** per tal que incorpori la perspectiva de gènere. El focus **són les avaluacions de polítiques i plans de qualsevol àmbit**, i no només d'aquells que tenen la igualtat de gènere com un dels seus objectius.

ATENCIÓ!

El fet d'optar per una avaluació externa no significa que qui l'encarregui no hi participi sinó tot el contrari, ja que **per assegurar-ne l'èxit és imprescindible que el consistori tingui un rol actiu, compromès**, d'impuls i facilitador al llarg de tot el procés d'avaluació.

Quin hauria de ser el rol de l'òrgan que encarrega una avaluació amb perspectiva de gènere?:

- De compromís vers la utilitat de l'avaluació com a instrument de millora de les polítiques públiques.
- De provisió a l'entitat avaluadora d'informació exhaustiva sobre el pla o programa [dades, documentació, informació de context, etc.] o contactes d'informants clau.

Com en tota contractació, a l'hora de començar a preparar un contracte d'avaluació amb perspectiva de gènere, cal tenir en compte alguns aspectes que el poden condicionar.

ABANS DE PREPARAR EL CONTRACTE, RECORDEU PARAR ATENCIÓ A:

- **Detall del pla o programa que s'ha d'avaluar:** nom, durada, població beneficiària, etc.
- **Objectius del pla o programa:** incorporen la igualtat de gènere de forma explícita? En aquest cas, serà més senzill fer-ne una avaluació des de la perspectiva de gènere. O, per contra, no s'incorporen objectius de gènere ni s'hi fa cap referència? En aquests casos, a l'avaluació caldrà preveure estratègies específiques per conèixer els impactes de gènere del pla o programa.
- **Informació del programa en termes de gènere:** què se sap sobre el pla o programa des d'una perspectiva de gènere? S'ha tingut en compte el gènere en el seu disseny o implementació? En quin sentit? Fins a quin punt?

- **Tipus d'avaluació final:** el disseny del pla o programa ja preveia la realització d'una avaluació final? En aquest cas és convenient revisar en quins termes es descriu, ja que s'hauran de recuperar i tenir en compte quan es prepari el contracte. Així mateix, caldrà comprovar si al llarg de la implementació del programa s'ha recopilat informació i indicadors que poden ser útils per a l'avaluació. En cas que l'avaluació final no s'hagi previst en dissenyar el pla, és igualment possible i desitjable dur-la a terme, però caldrà decidir-ne les característiques en el moment de definir les prescripcions tècniques del contracte. Com s'ha dit, el quadern dona eines per fer-ho per a avaluacions de la implementació i dels resultats dels plans i programes.

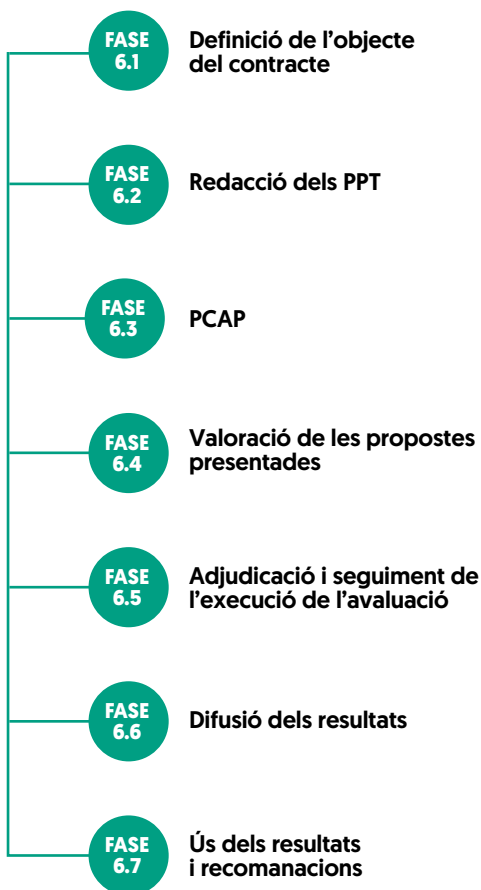
RECORDEU!

Teniu a la vostra disposició el **Quadern Metodològic Feminista sobre la Incorporació de la perspectiva de gènere en el disseny de plans i programes**¹.

- **Informació disponible sobre la implementació del pla o programa:** de quina mena de dades es disposa? Estan totes (o la majoria) segregades per sexe? I per altres variables sociodemogràfiques? S'han recollit indicadors de gènere? S'han fet informes de seguiment amb la recollida de dades rellevants per una avaluació amb perspectiva de gènere? És útil recopilar tota la informació de què es disposi sobre el programa, ja que la qualitat d'aquesta des de la perspectiva de gènere determinarà també la metodologia i abast de l'avaluació.
- **Participació.** Les entitats o col·lectius de l'àmbit del pla o programa (incloent-hi el moviment feminista), han participat en el disseny o implementació d'aquest? Saben que es durà a terme una avaluació final? Està previst que participin en l'avaluació? De quina manera? Des de la perspectiva de la coproducció, és important generar espais i processos que permetin que els moviments socials, el teixit associatiu i la ciutadania hi participin i col·laborin amb l'Ajuntament al llarg de tot el cicle de polítiques públiques. Així doncs, arribat el moment de l'avaluació és convenient revisar si aquesta participació ha tingut lloc durant el procés d'elaboració i seguiment del pla o programa. I, en qualsevol cas, és necessari preveure com participaran en l'avaluació, ja que és quelcom imprescindible en les avaluacions amb perspectiva de gènere.
- **Recursos** disponibles per a l'avaluació.
- **Calendari aproximat:** el termini en què hagi d'estar acabada l'avaluació pot condicionar-ne la metodologia.
- **Publicació, autoria i propietat del document d'avaluació.**

1. <http://hdl.handle.net/11703/123499>

Un cop aquests aspectes són clars, ja es pot passar a l'elaboració de les prescripcions tècniques del contracte d'avaluació. La informació dels elements i les estratègies que es poden emprar per tal d'assegurar que l'avaluació incorpori la perspectiva de gènere s'organitza en les fases següents, a cadascuna de les quals s'hi dedica un apartat:

FASE 6.1

6.1. Definició de l'objecte del contracte

En aquesta fase inicial, cal que **s'incorpori de forma explícita la perspectiva de gènere a l'objecte del contracte**, definint com a encàrrec *l'avaluació final del pla o programa X amb perspectiva de gènere*.

EXEMPLE 1

- **Objecte del contracte:** Servei d'avaluació de la satisfacció de les persones usuàries dels serveis de Barcelona Activa amb perspectiva de gènere.

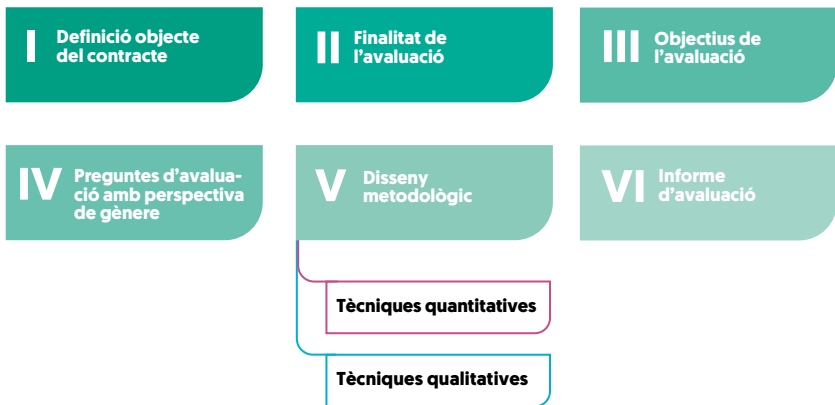
EXEMPLE 2

- **Objecte del contracte:** Servei d'avaluació final externa, amb perspectiva de gènere, del projecte "Fes Barri, fes Ciutat".

FASE 6.2

6.2. Redacció dels plec de prescripcions tècniques amb perspectiva de gènere

En aquest apartat s'explica **què cal tenir en compte i, per tant, què cal incloure en la redacció dels plec de prescripcions tècniques (PPT en endavant) d'una avaluació amb perspectiva de gènere**. Com que en la redacció dels PPT hi ha molts elements que cal tenir en compte, la informació s'organitza en blocs tal com mostra el diagrama següent:

29 Avaluació de polítiques, plans i programes des de la perspectiva de gènere #6

Per cada bloc s'apunta allò més rellevant en clau de gènere i es donen indicacions concretes sobre com incorporar-ho als PPT.

ATENCIÓ!

A partir d'aquí, i en el context de l'Ajuntament de Barcelona, sempre es pot demanar suport i assessorament tècnic específic a la Direcció de Serveis de Gènere i Polítiques del Temps (DSGPT) pel que fa a la incorporació del gènere a les clàusules dels PPT.

Definició objecte del contracte

S'ha de recuperar l'objecte del contracte definit anteriorment que, de forma explícita, menciona l'avaluació amb perspectiva de gènere.

Finalitat de l'avaluació

Quan es descriu el marc i la finalitat de l'avaluació cal fer esment al fet que s'estudiarà les implicacions o impacte de gènere del pla o programa² amb la intenció de retre comptes i influir les polítiques públiques futures en la matèria, per tal de contribuir a la reducció de les desigualtats de gènere. És a dir, cal fer explícita la intenció que l'aprenentatge que es desprengui de l'avaluació sigui útil per avançar cap a polítiques que contribueixin a la igualtat de gènere.

ATENCIÓ!

Si bé la finalitat última de les avaluacions és la millora de la intervenció pública, una avaluació pot fer-se amb diversos propòsits. Aquí se n'han assenyalat un parell de rellevants des de la perspectiva de gènere, però aquests es poden complementar i adaptar segons les necessitats.

2. Si és necessari es pot recuperar la definició d'impacte de gènere de l'apartat 5.

Com incorporar-ho al PPT?

Redactar una clàusula que descrigui la missió o finalitat de l'encàrrec fet esment específic a quina serà la finalitat de l'avaluació.

EXEMPLE

La finalitat d'aquest contracte és l'avaluació del programa QUAN ES FA FOSC per tal de conèixer si les percepcions de seguretat i la mobilitat de dones i homes als barris on s'ha intervingut han canviat i **així poder desenvolupar noves polítiques públiques de seguretat que donin resposta a les necessitats reals de la ciutadania en matèria de seguretat.**

Objectius de l'avaluació en clau de gènere

A l'hora de definir els objectius de l'avaluació cal que s'incorpori explícitament el gènere.

Com s'ha dit anteriorment, avaluar l'impacte de gènere del pla o programa implica, en primer lloc, parer atenció específica a les desigualtats de gènere existents en aquell àmbit sectorial i, en segon terme, identificar, per exemple, si amb el desenvolupament del pla s'observa una millora de la presència (o paritat) de dones i homes en l'àmbit del pla o programa, en l'accés als recursos, canvis en les normes, creences i relacions de gènere, etc.

En funció del tipus de pla o programa a avaluar o de si aquest incorporava o no la perspectiva de gènere en el seu disseny, es podrà fer amb un o més objectius específics o bé incorporar-ho a l'objectiu general de l'avaluació.

El més convenient és que l'òrgan responsable de l'avaluació defineixi quins són els seus objectius, ja que és una decisió estratègica. Tanmateix, a causa de la poca pràctica avaluadora des de la perspectiva de gènere als ens públics, pot ser que no sempre sigui possible concretar els objectius des d'aquesta perspectiva als PPT. En aquests casos, que haurien de ser minoritaris, cal que als PPT s'assenyali de forma inequívoca que les empreses o entitats que presentin oferta a la licitació defineixin objectius d'avaluació que incorporin la perspectiva de gènere.

31 Avaluació de polítiques, plans i programes des de la perspectiva de gènere #6

Com incorporar-ho al PPT?

Incorporar una clàusula d'objectius on se'n formulin que incorporin el gènere.

EXEMPLE 1

Objectius de l'avaluació del programa MENJAT LA VIDA, que incorpora un objectiu específic de gènere:

- i. Analitzar els canvis en els hàbits alimentaris de la població jove emancipada després de participar en el programa MENJAT LA VIDA.
- ii. Valorar l'impacte de gènere del programa MENJAT LA VIDA. En aquest cas, no només s'estudiaran les diferències entre homes i dones amb relació als nous hàbits alimentaris, sinó que es tindrà en compte, en cas de produir-se canvis, qui es responsabilitza de planificar els nous menús, de comprar els aliments i de cuinar-los, el temps que es tarda a preparar els nous àpats i l'impacte econòmic d'aquests canvis; o, per contra, si no s'han modificat, els obstacles o raons que prevenen de fer-ho.

EXEMPLE 2

Objectius de l'avaluació del programa L'ESPORT NO TÉ EDAT, que integra el gènere en l'objectiu general:

- Conèixer la satisfacció de les persones usuàries i els efectes sobre la salut d'un programa de foment de la pràctica esportiva entre persones més grans de cinquanta anys, des d'una perspectiva de gènere i interseccional. En aquest cas, s'analitzarà tant la satisfacció com els efectes sobre la salut de les persones tenint en compte les diferències i desigualtats de gènere i considerant, a més, altres variables rellevants com el grup d'edat, l'origen o la classe social. Caldrà veure, per exemple, si han tingut els mateixos efectes en dones i homes, i entre els diferents perfils, si la valoració subjectiva difereix, si s'han reduït (o no) les desigualtats de gènere al voltant de la pràctica esportiva, etc.

IV Preguntes d'avaluació amb perspectiva de gènere

A l'hora d'avaluar, és clau formular bones preguntes d'avaluació, ja que aquestes guiaran la recollida d'informació i l'anàlisi.

Si les preguntes d'avaluació es tenen clares, al PPT ja es poden detallar. En cas contrari, es pot sol·licitar que les formulin les licitadores, a partir d'algunes indicacions.

En aquest sentit, **cal que les preguntes d'avaluació tinguin presents les diferències i desigualtats entre dones i homes** i que el pla o programa pot haver ignorat, tingut en compte, minvat, etc. Caldrà pensar, doncs, en preguntes que permetin **determinar si han canviat les jerarquies i els rols de gènere i la situació de la població destinatària.**

Les preguntes d'avaluació s'han de formular desafiant la idea de neutralitat i, per tant, tenint presents les desigualtats existents entre dones i homes i assumint que els efectes de les polítiques públiques poden ser diferents per unes i altres (Espinosa, 2010, citat a De Quintana, 2021:52).

Com incorporar-ho al PPT?

Si les preguntes d'avaluació les formula l'ens que contracta l'avaluació en el PPT, caldrà detallar-les en una clàusula específica.

Si es demana que ho facin les entitats o empreses que presenten oferta a la licitació, es pot sol·licitar que les detallin a la seva oferta tècnica. Així, al plec cal especificar que es demana a l'equip d'avaluació la formulació de preguntes d'avaluació amb perspectiva de gènere.

En ambdós casos, és útil seguir o proposar aquestes indicacions:

- Plantejar preguntes sobre els **canvis que es detecten després de la implementació** del pla o programa **en termes de gènere**. Això inclou l'anàlisi, entre d'altres, de canvis en:
 - la situació i condicions de vida de dones i homes
 - la presència i participació de dones i homes
 - l'accés als recursos (també immaterials)

33 Avaluació de polítiques, plans i programes des de la perspectiva de gènere #6

- les creences, valors i pràctiques de gènere
- les relacions de poder
- el repartiment dels treballs i del temps

- Indagar sobre si amb la implementació del pla o programa s'han produït **resultats no previstos en termes de gènere**. I tenir en compte que cal prestar atenció tant a les implicacions positives com negatives en termes de gènere, ja que la finalitat última de l'avaluació és aprendre, retre comptes i millorar les polítiques públiques futures.

EXEMPLE

En l'avaluació final del programa ESPECTACLES EN FAMÍLIA destinat a la programació i dinamització d'activitats familiars en un centre cívic d'un barri amb escassa oferta en aquest àmbit, **es podrien formular les preguntes d'avaluació de la implementació i resultats amb perspectiva de gènere següents.**

Per avaluar-ne la implementació:

- S'ha fet un seguiment adequat del programa en clau de gènere?
- En les activitats de teatre programades, hi ha hagut paritat en la presència de dones i homes intèrprets? I en els papers principals? I en la direcció artística? I en l'autoria? En cas afirmatiu, què ho ha permès? En cas negatiu, què ho ha impedit?
- En les activitats programades, hi ha hagut participació de persones racialitzades? Amb diversitat funcional? Persones transgènere? Què ho ha fet possible o, al contrari, què ho ha impedit?
- Els espectacles programats han evitat reproduir els estereotips de gènere i androcèntrics? Quina mena de papers i rols tenien homes i dones? Trencaven amb els papers i rols més tradicionals? Es mostrava diversitat [d'estructura familiar, d'objectius vitals, de relacions sexo-afectives, etc.]?
- Quina ha estat l'assistència a les activitats programades? S'observen diferències de gènere segons el tipus d'activitat? En quin sentit?
- Quin ha estat el perfil (sexe, edat...) de les persones adultes que acompanyaven les criatures als espectacles? Hi ha diferències de perfil segons el dia o l'horari de l'activitat? Segons el tipus d'activitat? Hi ha algun perfil infrarepresentat?
- Ha estat adequada l'estratègia de difusió utilitzada per arribar a tots els públics? S'ha fet ús d'una comunicació inclusiva i no sexista?
- S'ha fet algun qüestionari de valoració/satisfacció de les activitats? Hi ha diferències en les respostes segons el sexe?

Per avaluar-ne els resultats:

- Els resultats del programa difereixen per raó de sexe entre els infants? I entre les persones acompanyants?
- Les desigualtats de gènere han influenciat d'alguna manera els resultats del programa? Com?
- En quina mesura el gènere ha interseccionat amb altres barreres socials com l'origen, ètnia, l'edat i la diversitat funcional i ha contribuït a diferents experiències i resultats del programa?
- El programa ha aconseguit modificar estereotips de gènere i androcèntrics entorn de la participació en diverses activitats entre les criatures? I entre les persones acompanyants?
- El programa ha aconseguit modificar estereotips de gènere i androcèntrics sobre estructura familiar, objectius vitals, relacions sexo-afectives, etc. entre acompanyants? I entre les criatures?
- El programa ha servit per implicar el conjunt de la família en les activitats culturals?
- La intervenció ha contribuït d'alguna manera a millorar la igualtat de gènere? Com?
- Algunes de les accions del programa han reforçat les desigualtats de gènere? Com?

V Disseny metodològic

Tècniques quantitatives

Tècniques qualitatives

El disseny metodològic de l'avaluació posa en relació els objectius i preguntes d'avaluació amb les metodologies, tècniques i fonts d'informació que es faran servir per donar-hi resposta.

Per tal de dur a terme una avaluació amb perspectiva de gènere és recomanable utilitzar una metodologia que **combini tècniques quantitatives i qualitatives** (el que es coneix com a metodologia mixta) i faci una anàlisi partint de la triangulació de la informació quantitativa i qualitativa obtinguda.

La metodologia qualitativa facilita la comprensió de la realitat i el coneixement de les actituds, creences i pràctiques de gènere. A més, permet recollir la veu, experiència i opinions de les dones i altres grups rellevants, que és una informació molt valuosa des de la perspectiva de gènere. D'altra banda, l'anàlisi quantitativa permet recollir informació mesurable sobre les condicions, accés i presència de dones i homes, així com la incorporació d'indicadors no androcèntrics.

35 Avaluació de polítiques, plans i programes des de la perspectiva de gènere #6

Què aporten les metodologies quantitatives i qualitatives a l'avaluació amb perspectiva de gènere?

Metodologia quantitativa	Metodologia qualitativa
<ul style="list-style-type: none">→ Informació mesurable (dades) i representativa d'una població o grup, de les seves característiques, situació, presència (o absència), etc.→ Dades sobre àmbits no tradicionalment "masculins" i aspectes rellevants des de la perspectiva de gènere (indicadors no androcèntrics).	<ul style="list-style-type: none">→ Informació sobre actituds, pràctiques, estereotips de gènere, etc.→ Aproximació a les experiències de les persones, que es donen en el si d'una realitat social que és multidimensional, diversa i complexa.→ Recollida de la veu i els relats de les dones i altres persones implicades en primera persona.

Com que caldrà sol·licitar a les licitadores que concretin i expliquin la metodologia d'avaluació proposada, es recomana donar directrius perquè aquesta incorpori la perspectiva de gènere. El quadre següent en recull algunes que, posteriorment, es descriuen:

I. Tècniques quantitatives

- Recull i anàlisi de gènere de dades segregades per sexe
- Recull de dades desagregades per altres variables
- Recull o proposta d'indicadors no androcèntrics
- Realització d'una enquesta *ad hoc* des de la perspectiva de gènere

II. Tècniques qualitatives

- Anàlisi de fonts documentals i bibliogràfiques feministes
- Tècniques qualitatives en el treball de camp
- Incorporació de dones i altres agents clau en la mostra qualitativa
- Organització del treball de camp amb perspectiva de gènere

↘ I. Incloure tècniques quantitatives:

a. Recull i anàlisi de gènere de dades segregades per sexe

Les dades desagregades per sexe permeten **conèixer la situació de dones i homes**, mitjançant la identificació d'aspectes com la seva presència o absència, accés a recursos i posicions, entre d'altres. En són exemples la taxa d'atur de dones i homes, els càrrecs electes municipals segons el sexe, el nivell educatiu o les branques d'estudi d'homes i dones, etc.

RECORDEU!

Teniu a la vostra disposició el web **Gènere en xifres³**, que ofereix un ventall exhaustiu de dades per conèixer amb detall i rigor les condicions de vida de les dones de la ciutat, així com les situacions de desigualtat de gènere existents.

Però disposar de dades desagregades per sexe no és suficient si no se'n fa una anàlisi des de la perspectiva de gènere. En aquest sentit, seguint amb els exemples anteriors, és important conèixer que els estereotips i rols de gènere encara condicionen les eleccions formatives d'unes i altres i les seves possibilitats d'accedir al mercat de treball i a la vida pública, així com les condicions en què ho fan.

EXEMPLE

Anàlisi de gènere de dades desagregades per sexe

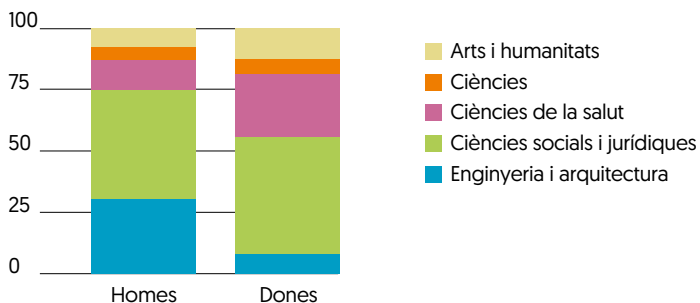
Al gràfic següent s'observa que en l'ensenyament universitari es dona una distribució per branques d'estudi força segregada per sexes. Així, els homes estudien enginyeria i arquitectura en una proporció quasi quatre vegades més gran que les dones. Per contra, les dones estudien grau de l'àmbit de la salut en major proporció que els homes. Aquestes diferències mostren l'impacte dels estereotips i rols de gènere en l'elecció formativa. Així, les noies acostumen a escollir disciplines acadèmiques més lligades a la cura de les persones, ja que són les dones qui habitualment duen a terme aquestes tasques i els estereotips de gènere perpetuen la idea que les dones tenen més aptituds per fer-ho. D'altra banda, als nois se'ls orienta més cap a disciplines tècniques, ja que es pressuposa que hi tenen més interès i capacitat. I aquesta segregació es trasllada posteriorment al mercat laboral.

3. <https://ajuntament.barcelona.cat/dones/ca/equitat-de-genero/el-genero-en-xifres>

37 Avaluació de polítiques, plans i programes des de la perspectiva de gènere #6

Branques d'estudi del grau universitari segons sexe, curs 2017-2018

RECORDEU!

Un altre bon recurs per conèixer quines són les principals desigualtats de gènere en els diversos àmbits d'actuació municipals és el II Pla per la justícia de gènere 2021-2025.⁴

b. Recull de dades desagregades per altres variables

És desitjable que s'incorporin **altres variables a banda del sexe** (com l'edat, l'origen, la classe social o la identitat de gènere), ja que les dones no són un grup homogeni. En molts casos, però, a causa de la representativitat de les fonts de dades disponibles, això no serà possible. Simplement, cal tenir-ho en compte, ja que els resultats als quals s'arribi poden estar amagant diferències entre diversos perfils de dones i homes.

ATENCIÓ!

Quan es dugui a terme una avaluació des de la perspectiva de gènere caldrà, en primer lloc, saber de quines dades es disposa, ja que malauradament la disponibilitat de fonts de dades segregades és limitada. Aquest fet condicionarà, d'alguna manera, la metodologia de l'avaluació.

4. <http://hdl.handle.net/11703/123474>

c. Recull o proposta d'indicadors no androcèntrics

Els indicadors són mesures aproximades de diferents aspectes de la realitat social en un moment determinat i es presenten com una xifra, sigui un número, percentatge, taxa o relació [Hedman et al., citat a EWL, 2001]. Alguns exemples d'indicadors són la taxa d'atur, l'índex de victimització o l'esperança de vida. L'ús n'és molt important en les avaluacions, tant per conèixer la realitat sobre la qual el programa o pla ha intervingut com per determinar-ne els canvis ocorreguts arran de la intervenció pública.

Tanmateix, **els indicadors no són neutres**, sinó que la forma de mesurar i interpretar el món depèn de la perspectiva i l'enfocament teòric de qui el miri, i de la seva selecció sobre què calcular (i què no), amb quina finalitat i amb quins instruments [Carrasco i Domínguez, 2003]. Així doncs, les dades (i, per tant, les enquestes i estadístiques) reflecteixen un posicionament teòric i polític determinat.

EXEMPLE

Si en una enquesta s'incorpora una pregunta sobre treball, però no s'inclou entre les respostes possibles el treball domèstic i de cures, es pot deduir que el posicionament de qui l'elabora no reconeix aquesta activitat com a treball i, per tant, els indicadors que es desprenguin d'aquesta enquesta invisibilitzaran un treball principalment femení, poc reconegut i no remunerat.

Per això, **és molt important que es busquin o construeixin indicadors de gènere o no androcèntrics**. És a dir, indicadors que **permetin conèixer les experiències, rols, desigualtats i relacions de gènere, visibilitzar-les i mesurar els canvis que hi han tingut lloc**. Els indicadors de gènere o no androcèntrics són indicadors que mesuren aspectes rellevants des de la perspectiva de gènere i en àmbits no tradicionalment "masculins" com, per exemple, la reproducció social, els usos del temps o la violència masclista.

39 Avaluació de polítiques, plans i programes des de la perspectiva de gènere #6

ÀMBIT	INDICADOR NO ANDROCÈNTRIC	FONT
INGRESSOS	<p>Taxa de pobresa en supòsit d'autonomia, per sexe.</p> <p>Permet identificar la vulnerabilitat social de les persones al marge de la llar.</p> <p>Aquest indicador mesura el percentatge de la població adulta (no estudiant) que es trobaria en risc de pobresa si hagués de viure de manera individual només comptant amb els ingressos propis.</p>	<p>Informe El gènere en xifres (2019) https://ajuntament.barcelona.cat/dones/sites/default/files/documentacio/el_genere_en_xifres_resumexecutiu.pdf</p>
MOBILITAT	<p>Motius dels desplaçaments de la població, incloent-hi la mobilitat personal ineludible, que fa referència a activitats de caràcter obligat, com pot ser acompanyar altres persones al CAP o criatures a l'escola.</p>	<p>Enquesta de Mobilitat en dia Feiner des de la perspectiva de gènere. https://omc.cat/ca/w/enquestes-de-mobilitat-en-dia-feiner-emef-</p>
CULTURA	<p>Composició de les estructures directives dels espais de programació cultural segons el sexe.</p>	<p>Informe sobre la programació cultural 2016-2017 de l'Ajuntament de Barcelona des d'una perspectiva de gènere https://media-edg.barcelona.cat/wp-content/uploads/2018/05/29120248/MAQInformeCulturaMaquetat.pdf</p>
PREVENCIÓ I SEGURETAT	<p>Índex de victimització segons el sexe, incorporant-hi les agressions sexuals en els delictes contra la seguretat personal.</p>	<p>Enquesta de victimització de Barcelona https://ajuntament.barcelona.cat/estadistica/catala/Estadistiques_per_temes/Societat_i_condicions_de_vida/Seguretat_i_prevenio/Enquesta_de_victimitzacio/index</p>
OCUPACIÓ	<p>Bretxa salarial de gènere.</p>	<p>Els salaris a Barcelona 2020 https://ajuntament.barcelona.cat/barcelonaeconomia/sites/default/files/Salaris_2020.pdf</p>

Si en l'àmbit concret de l'avaluació no es disposa d'indicadors no androcèntrics, cal preveure estratègies per obtenir indicadors més sensibles al gènere. Així, de vegades, si es té accés a les fonts de dades, es podran fer encreuaments o desagregacions que siguin rellevants des de la perspectiva de gènere.

EXEMPLE

Si s'està avaluant un programa d'acompanyament a l'ocupació i es disposa de dades agregades sobre les persones que han fet una formació especialitzada, seria interessant segregar aquestes dades per sexe i per branques formatives, per tal d'analitzar si les dones i els homes s'han format en la mateixa proporció i si ho han fet en especialitats similars o, per contra, en especialitats que reproduïxen els estereotips de gènere. I, seguint amb aquest programa, els resultats sobre la contractació de persones usuàries també s'haurien d'analitzar per sexe, per tipus de contracte, per tipus de jornada, etc. Totes aquestes anàlisis donaran elements per valorar si el programa ha promogut la millora de les condicions d'ocupació de les dones o no.

Tanmateix, no sempre és possible fer aquests encreuaments o aconseguir informació rellevant. En aquests casos, es pot valorar la possibilitat de fer una enquesta *ad hoc*.

d. Realització d'una enquesta *ad hoc* des de la perspectiva de gènere

Com s'ha dit, en funció de la disponibilitat i qualitat de les fonts d'informació existents en l'àmbit del pla o programa per avaluar, pot ser necessari o valuós dur a terme una enquesta on s'incorporin preguntes que tinguin en compte aspectes com, per exemple, els rols de gènere, els usos del temps, la divisió sexual del treball, etc. És important que les preguntes de l'enquesta estiguin ben formulades, ja que això determinarà la qualitat i utilitat de la informació recollida. En alguns casos, pot ser interessant distribuir l'enquesta entre les persones participants en el programa i un grup de persones amb perfil similar que no hi hagi accedit per poder fer comparacions [Quotidiana, 2020].

EXEMPLE

Exemple d'algunes preguntes d'avaluació d'una intervenció urbana de pacificació de carrers:

1. Abans de les obres utilitzàveu l'espai públic de la zona Alfa? Sí/No

2. En cas afirmatiu, per quins motius?
 - Passejar.
 - Esport i activitat a l'aire lliure.
 - Anar a comprar.
 - Dur les criatures a l'escola, a jugar.
 - Acompanyar a persones grans a passejar, al centre de salut, etc.
 - De pas per anar a treballar.
 - Trobar-se amb els amics o amigues.

3. En cas negatiu, per què?
 - Pels obstacles o estretor de les voreres
 - Per la percepció d'inseguretat
 - Pel soroll
 - Pel trànsit
 - Altres

4. Després de les obres, feu ús de l'espai públic a la zona Alfa? Sí/No

5. Si és el cas, per a què l'utilitzeu?
 - Passejar.
 - Esport i activitat a l'aire lliure.
 - Fer la compra.
 - Dur les criatures a l'escola, a jugar.
 - Acompanyar a persones grans a passejar, al centre de salut, etc.
 - De pas per anar a treballar.
 - Trobar-se amb els amics o amigues.

6. S'ha modificat la vostra sensació de seguretat en aquesta zona? Em refereixo a la sensació que teniu quan passegeu pel carrer a la nit o quan les criatures juguen al carrer... [Pregunta centrada a determinar diferents percepcions de seguretat entre dones i homes]
Sí/No
 - En quina franja horària?
 - El mobiliari urbà que s'hi ha instal·lat hi té a veure?
 - Les persones que en fan ús hi tenen a veure?
 - La circulació dels cotxes hi té a veure?

Si es preveu la realització d'una enquesta, cal vetllar perquè la mostra sigui representativa de la població destinatària de la intervenció, inclogui dones i homes i, si és possible, tinguin en compte altres eixos de desigualtat (com s'ha dit, no sempre és possible, especialment en mostres petites). Les dades que s'obtinguin es desagregaran (almenys) per sexe i s'analitzaran des de la perspectiva de gènere.

II. Incloure tècniques qualitatives:

a. Anàlisi de fonts documentals i bibliogràfiques feministes

A l'hora de dur a terme una avaluació, per tal de familiaritzar-se amb la política pública i conèixer l'àmbit i context en el qual aquesta s'ha implementat, és imprescindible que es faci una recopilació de fonts documentals, tant del pla o programa com d'externes. En aquest sentit, cal que **les fonts incloguin literatura feminista, tant de l'àmbit sobre el qual la política o pla ha incidit com de la disciplina d'avaluació de polítiques públiques i gènere**. Pot ser útil sol·licitar a l'empresa licitadora un llistat de quina bibliografia es tindrà en compte per tal de comprovar que, efectivament, es consideren els estudis de gènere i feministes.

b. Tècniques qualitatives en el treball de camp

En una avaluació amb perspectiva de gènere és essencial recollir informació qualitativa fent ús de tècniques com, per exemple, **les entrevistes individuals o els grups de discussió**.

L'entrevista és una tècnica molt utilitzada en les avaluacions de polítiques públiques amb perspectiva de gènere, ja que permet recollir percepcions, actituds, valors i opinions de les persones implicades en un pla o programa, a banda d'informació subjectiva sobre l'experiència pròpia.

El grup de discussió també és molt útil per tal de discutir, posar en comú l'experiència personal i copsar actituds, creences i normes de gènere, vivències o reaccions d'un grup (Sanz, 2011) així com per identificar discursos socials compartits sobre una situació o política. Per a la composició del grup de discussió és útil buscar perfils de persones més o menys similars com, per exemple, personal tècnic, o dones beneficiàries, persones participants en una activitat, etc. És a dir, que tinguin algun element en comú amb relació al pla o programa que s'avalua.

43 Avaluació de polítiques, plans i programes des de la perspectiva de gènere #6

En tots els casos, és necessari informar les persones participants de l'objectiu de l'avaluació i de la seva participació, així com garantir la confidencialitat de la informació obtinguda i obtenir el seu consentiment informat abans de participar.

c. Incorporació de dones i altres agents clau en la mostra qualitativa

Si bé en el disseny del treball de camp qualitatiu les mostres de la població no busquen la representativitat estadística, sí que cal construir-les sobre la base de la qualitat, riquesa i diversitat de perfils i d'informació que podran oferir els i les informants clau. Així, des de la perspectiva de gènere és imprescindible **assegurar que es recull la veu de les dones, en la seva diversitat, d'altres grups de persones i professionals vinculades a la problemàtica o al context sobre el qual s'ha intervingut i d'agents municipals** implicats directament o indirecta en la implementació del pla o programa.

Això farà possible conèixer de primera mà les seves experiències, identificar necessitats específiques, obstacles o demandes.

d. Organització del treball de camp amb perspectiva de gènere

Per tal que el treball de camp sigui sensible al gènere és recomanable tenir en compte els aspectes següents [De Quintana, 2021]:

- A l'hora de fixar les entrevistes o grups de discussió, cal proposar horaris que tinguin en compte la distribució dels temps entre dones i homes i, en la mesura del possible, oferir espais que facilitin la participació de dones (per exemple, serveis de cura d'infants).
- Valorar si per qüestions de gènere, el sexe de la persona entrevistadora pot condicionar la qualitat de les respostes de la persona entrevistada i adaptar la persona entrevistadora segons aquestes consideracions
- Si es preveu dur a terme grups de discussió, cal considerar si és adequat que aquests siguin mixtos o no, per tal de garantir espais segurs i còmodes on expressar-se amb una minimització de la influència de les normes i estereotips de gènere.

En els grups, de vegades es poden donar conductes poc equitatives, de forma que serà important tenir eines per a dinamitzar-los. Pot ser útil establir algunes normes a l'inici (respecte, torns de paraula, etc.) i, en cas de grups mixtos, prestar atenció a pràctiques com el "mansplaining"⁵, les interrupcions, el torn d'obertura i tancament dels debats, etc.

5. Referent al fet que els homes assumeixen que les dones en saben menys que ells i de forma paternalista consideren que han d'intervenir, explicar-se, tenir l'última paraula, etc.

Com incorporar-ho al PPT?

Es pot fer una clàusula específica de metodologia on es donin indicacions i criteris per tenir en compte per part de les empreses i entitats que presentin oferta a l'hora de concretar la seva proposta metodològica de l'avaluació que s'inclourà a l'oferta tècnica. Des de la perspectiva de gènere és important que el disseny metodològic:

- **Combini tècniques quantitatives i qualitatives** (metodologia mixta) i es faci una anàlisi de la informació recopilada a partir de la **triangulació de les dades**. És a dir, que es creuin i usin de forma complementària les diferents fonts de dades per recollir i analitzar els resultats.

En la concreció de la proposta metodològica a l'oferta tècnica es pot sol·licitar una descripció de les tècniques i la metodologia d'anàlisi que es faran servir, amb detall de:

- **Les tècniques quantitatives:**
 - ↳ **Recull i anàlisi de gènere de les dades segregades per sexe.** És convenient anotar de quines dades desagregades sobre la implementació del programa es disposa i demanar amb què es pot complementar.
 - ↳ **Recull i anàlisi de dades desagregades per altres variables.** Si s'han recopilat, també caldria llistar-les.
 - ↳ **Recull o proposta d'indicadors no androcèntrics.**
 - ↳ **Altres tècniques** complementàries.
- **Les tècniques qualitatives:**
 - ↳ **Detall de les fonts** documentals i bibliogràfiques **feministes**.
 - ↳ **Descripció de les tècniques del treball de camp** qualitatiu que s'empraran i el nombre.
 - ↳ **Criteris de la selecció de la mostra** del treball de camp qualitatiu que hauran de tenir en compte:
 - _L'heterogeneïtat.
 - _La participació de dones i homes (amb diferents perfils, segons factors rellevants pel pla o programa que s'avalua).
 - _La incorporació d'entitats i serveis vinculats a la intervenció.
 - _La participació dels diferents òrgans municipals implicats en el disseny i la implementació del pla o programa.
 - ↳ **Descripció de perfils** de la mostra.
 - ↳ Explicació de com **s'organitzarà el treball de camp** amb perspectiva de gènere.
- **Descripció de la metodologia d'anàlisi de la informació.**

45 Avaluació de polítiques, plans i programes des de la perspectiva de gènere #6

VI Informe d'avaluació

El principal producte resultat del treball d'avaluació amb perspectiva de gènere serà **l'informe d'avaluació amb perspectiva de gènere**. Addicionalment, es poden sol·licitar altres documents com, per exemple, un resum executiu, bases de dades o fulls de càlcul amb dades, una presentació, etc. És essencial que en la redacció de tots els productes que es lliurin es faci **ús d'un llenguatge inclusiu i no sexista**.

L'informe d'avaluació amb perspectiva de gènere ha de donar resposta, entre d'altres, a les **implicacions del pla o programa en termes de gènere**. A més, ha d'explicar **com s'ha tingut en compte la perspectiva de gènere** al llarg de tot el procés d'avaluació (objectius, metodologia, anàlisi de dades i d'informació qualitativa, participació, etc.).

Així mateix, i donat que la finalitat última d'una avaluació amb perspectiva de gènere és millorar les polítiques públiques perquè aquestes tinguin capacitat transformadora de les desigualtats de gènere, cal que s'inclougi **un apartat amb recomanacions específiques en matèria de gènere**.

Com incorporar-ho al PPT?

Redactar una clàusula on es detallin els lliurables:

En acabar aquest contracte, l'empresa adjudicatària ha de presentar com a resultat del treball executat els documents següents:

- **Informe d'avaluació amb perspectiva de gènere** del pla o programa. Aquest ha de contenir, com a mínim:
 - ↳ Una introducció al pla i programa avaluat i als objectius de l'avaluació amb perspectiva de gènere.
 - ↳ La metodologia d'avaluació.
 - ↳ Una descripció de com s'ha tingut en compte la perspectiva de gènere al llarg de tot el procés d'avaluació.
 - ↳ Els resultats de l'avaluació, amb una anàlisi de les implicacions del pla o programa en termes de gènere.
 - ↳ Conclusions i recomanacions específiques en matèria de gènere.
 - ↳ Bibliografia.
- Si s'escau, altres documents (detallar-los).

En la redacció de tots els lliurables caldrà fer ús d'un llenguatge inclusiu i no sexista.

**FASE
6.3**

6.3. Plec de Clàusules Administratives Particulars: elements que cal tenir en compte des de la perspectiva de gènere

En aquest apartat es detallen quins aspectes són importants des de la perspectiva de gènere quan es redacti el Plec de Clàusules Administratives Particulars (PCAP en endavant) d'un contracte d'avaluació amb perspectiva de gènere. Concretament, es fa referència a l'objecte de contracte, la solvència tècnica de l'equip avaluador, la incorporació de clàusules d'igualtat de gènere i els criteris de valoració de les ofertes.

1. Objecte del contracte

Formulat segons què s'ha explicat a l'apartat 6.1.

2. Solvència tècnica de l'equip avaluador

Disposar d'un bon equip de treball és important a l'hora d'assegurar la perspectiva de gènere en les avaluacions. A continuació s'enumeren algunes competències que es poden exigir a les licitadores per tal d'assegurar la solvència tècnica adequada de **l'equip d'avaluació**:

- Formació universitària de segon o tercer cicle en l'àmbit de les Ciències Socials.
- Formació universitària de postgrau, màster o doctorat en l'àmbit de la igualtat de gènere o experiència acreditada en estudis i anàlisis de gènere.
- Formació o experiència acreditada en avaluació de polítiques públiques.

Aquestes competències es podran acreditar amb certificats de formacions o mitjançant certificats d'empresa on s'especifiqui l'execució d'avaluacions i anàlisis de gènere o d'avaluacions des de la perspectiva de gènere.

3. Clàusules d'igualtat de gènere

En els processos de contractació pública de l'Ajuntament de Barcelona es fomenta la incorporació de clàusules socials i, dins d'aquestes, de clàusules d'igualtat de gènere. Aquestes són especialment pertinents en contractes de serveis com el d'una avaluació d'una política, pla o programa.

Les clàusules d'igualtat de gènere es poden establir al contracte de dues maneres. D'una banda, com a condicions especials d'execució, fet que suposa que esdevinguin d'obligat compliment per a l'empresa contractista. D'altra banda, com a criteris d'adjudicació, que esdevindran criteris de valoració de les ofertes.

Les clàusules d'igualtat de gènere que actualment estan vigents a l'Ajuntament de Barcelona i que té més sentit incloure en un contracte d'avaluació amb perspectiva són les següents:

- **Existència d'un Pla o mesures d'igualtat**, que promoguin l'adopció de mesures de foment de la igualtat en tota mena d'empreses. En el cas que l'empresa no estigui legalment obligada a l'elaboració d'aquest pla, ha de presentar les mesures aplicables en relació amb les persones treballadores que participaran en l'execució del contracte, per assolir la igualtat de tracte i d'oportunitats entre dones i homes en l'àmbit laboral, eliminar estereotips i fomentar una igualtat efectiva i real entre dones i homes.
- **Conciliació corresponsable**, que vetlla perquè les empreses desenvolupin mesures per facilitar la conciliació del temps laboral, familiar i personal del personal implicat en l'execució del contracte.
- **Paritat entre dones i homes en els perfils i categories professionals** de les persones que executin el contracte o en el desenvolupament de llocs de responsabilitat directiva en l'execució d'aquest. Vol combatre, dins l'execució dels contractes públics, les dificultats que enfronten les dones per accedir a llocs de direcció o a determinades categories professionals.
- **Mesures contra l'assetjament sexual i per raó de sexe**, amb l'exigència de protocols o mesures que garanteixin la protecció contra possibles situacions d'assetjament tant del personal contractat com de les persones usuàries dels serveis municipals.
- **Igualtat d'oportunitats i no discriminació de les persones LGTBI** [d'aplicació preferent en contractes de serveis orientats al públic], que té la finalitat de garantir l'absència de discriminacions cap a les persones LGTBI.
- **Comunicació inclusiva**, que garanteix el compromís, per part de l'empresa adjudicatària, d'evitar l'ús d'una comunicació exclouent o discriminatòria en els materials dissenyats o emprats en el marc de l'execució del contracte.
- **Dades desagregades per sexe**, que implica que l'empresa adjudicatària reculli i lliuri les dades del servei desagregades per sexe per tal de facilitar-ne l'anàlisi amb perspectiva de gènere.

En la contractació d'un servei d'avaluació d'un pla o programa amb perspectiva de gènere, totes aquestes clàusules poden ser pertinents. A més, algunes d'aquestes esdevenen imprescindibles, com la comunicació inclusiva i les dades desagregades per sexe. Així, doncs, incorporeu-ne tantes com sigui possible!

ATENCIÓ!

Per a més informació sobre les clàusules existents a l'Ajuntament de Barcelona es pot consultar el Pla d'Objectius de Contractació Pública Sostenible 2022. A més, si les unitats promotores dels contractes necessiten assessorament sobre les condicions d'inclusió de les mesures o sobre la manera de fer-ho, poden sol·licitar-lo per correu electrònic a la DSGPT (transversalitat_genere@bcn.cat), que ofereix suport des de la fase inicial de confecció dels plecs fins a la verificació última del compliment de les clàusules.

4. Criteris de valoració de les ofertes

Per tal d'assegurar que l'avaluació incorpora la perspectiva de gènere cal establir els **criteris de valoració de les ofertes**. Des de la perspectiva de gènere cal tenir en compte, almenys, els criteris –no econòmics– següents, sigui incorporant-los com a criteris automàtics o de judici de valor:

- Equip d'avaluació: formació, paritat, experiència.
- Objectius i preguntes d'avaluació que incorporen la perspectiva de gènere.
- Proposta tècnica que concreta com s'incorporarà la perspectiva de gènere al llarg del procés d'avaluació.
- Disseny metodològic amb perspectiva de gènere:
 - _Bibliografia feminista.
 - _Anàlisi de dades segregades per sexe i indicadors no androcèntrics.
 - _Tècniques qualitatives del treball de camp: quines, amb quins objectius i perfils.
 - _Mida de la mostra, criteris de selecció i participació de les dones i entitats.
 - _Participació del Consell de les Dones de Barcelona.
 - _Triangulació de les dades quantitatives i qualitatives.
- Anàlisi de les implicacions o impacte de gènere del pla o programa.
- Apartat de recomanacions específiques en matèria de gènere.

FASE
6.4

6.4. Valoració de les propostes presentades

La valoració de les propostes presentades es farà d'acord amb els criteris que s'hagin establert. Atès que l'avaluació amb perspectiva de gènere és un àmbit molt específic, i sobretot si s'incorporen criteris de judici de valor, pot ser útil tenir en compte els aspectes següents:

- En el cas que al contracte de serveis per a l'avaluació d'un pla o programa amb perspectiva de gènere es defineixin més criteris d'adjudicació segons judici de valor que no pas automàtics, a les administracions locals caldrà constituir un **Comitè de persones expertes** que és qui s'encarregarà d'avaluar les ofertes.

Per a més informació, es poden consultar els articles 146.2 a) i l'apartat 8 de la Disposició addicional segona de la *Llei 9/2017, de 8 de novembre, de contractes del sector públic, per la qual es transposen a l'ordenament jurídic espanyol les directives del Parlament Europeu i del Consell 2014/23/UE i 2014/24/UE, de 26 de febrer de 2014.*

En cas que es constitueixi aquest Comitè de persones expertes, es podrà disposar de personal funcionari de carrera o laboral fix amb qualificació en la matèria. A l'Ajuntament de Barcelona es pot sol·licitar que s'hi integrin persones de la DSGPT.

- **En els casos en què no intervé el Comitè de persones expertes**, es poden sol·licitar els informes tècnics que es consideri pertinents. En aquest supòsit, de nou, aquests informes tècnics es poden sol·licitar a la DSGPT.

Per a més informació, es poden consultar els articles 146.2 b), 150.1 i 157.5 de la *Llei 9/2017, de 8 de novembre, de contractes del sector públic, per la qual es transposen a l'ordenament jurídic espanyol les directives del Parlament Europeu i del Consell 2014/23/UE i 2014/24/UE, de 26 de febrer de 2014.*

**FASE
6.5**

6.5. Adjudicació i seguiment de l'execució de l'avaluació

Un cop el contracte d'avaluació amb perspectiva de gènere ja està adjudicat i formalitzat, des de l'òrgan responsable **cal facilitar activament el treball d'avaluació amb perspectiva de gènere així com fer-ne el seguiment de l'execució.**

En la fase de llançament, facilitar l'avaluació vol dir, per exemple, proporcionar a l'empresa adjudicatària les dades desagregades per sexe i tota la informació interna rellevant de la qual es disposi per dur a terme l'avaluació; informar sobre la realització de l'avaluació als òrgans municipals pertinents; facilitar els contactes necessaris de les persones de l'ajuntament que participin en l'avaluació i, si s'escau, oferir espais; impulsar la participació d'entitats de dones i del Consell de les Dones de Barcelona, etc.

Com s'assenyalava al principi del capítol 6, des de la perspectiva de gènere es considera molt apropiat fomentar **l'avaluació participativa**, és a dir, la participació de les dones i de les entitats en la presa de decisions sobre l'avaluació, ja que si només s'incorporen com a informants no es pot assegurar que l'avaluació incorpora les seves visions i demandes (Espinosa, 2010; De Quintana, 2021). Per tant, si s'opta per una avaluació participativa, cal que l'òrgan promotor de l'avaluació impulsi i faciliti espais i processos perquè al llarg de tot el procés d'avaluació i en la presa de les decisions les entitats de dones hi participin com a agents actius.

REFLEXIÓ

En el marc de l'avaluació, el rol de les entitats de dones pot ser el d'informants o bé el d'agents actius amb capacitat de decisió al llarg de tot el procés. Aquest segon rol és molt més empoderador i ric que el primer. Per tenir més eines sobre com fer-ho possible, podeu consultar la guia pràctica d'avaluació participativa d'Ivàlua: Cordoncillo, Carla (2022). Guia Pràctica 19. La incorporació de la participació en l'avaluació de polítiques públiques.

Durant l'execució, l'ens que contracta l'avaluació ha de **prestar especial atenció a aquells elements de gènere** que l'empresa adjudicatària s'ha compromès a incloure o tenir en compte. Alguns d'aquests aspectes són:

- Recollida i anàlisi de dades segregades per sexe i des de la perspectiva de gènere, així com d'indicadors de gènere o no androcèntrics.
- Mostra amb participació de dones i perfils diversos.
- Participació en l'avaluació de dones, entitats de dones i altres persones i òrgans implicats en el disseny i implementació del pla o programa.
- Guions de les entrevistes, grups de discussió o enquestes amb preguntes rellevants des de la perspectiva de gènere.
- Organització del treball de camp amb perspectiva de gènere.
- Resposta als objectius i preguntes d'avaluació plantejades.
- Ús d'un llenguatge no sexista en les comunicacions i en els materials (informe final, resum executiu...).
- Incorporació d'un capítol a l'informe sobre com s'ha incorporat la perspectiva de gènere en tot el procés d'avaluació.
- Informe d'avaluació que inclou anàlisi de gènere, amb especial atenció a les desigualtats de gènere i als resultats o impacte del pla o programa sobre aquestes desigualtats.
- Incorporació d'un capítol de recomanacions amb propostes específiques de millora de la igualtat de gènere.

D'altra banda, durant l'execució també pot ser molt útil i adient preveure el desenvolupament de **Comissions de seguiment de l'avaluació** que es poden reunir en diferents moments del procés d'avaluació (per exemple, a l'inici, a la meitat i al final). Aquestes comissions poden incloure la participació de l'ajuntament, l'empresa adjudicatària de l'avaluació i persones expertes tant de l'àmbit sectorial del pla o programa com en gènere i avaluació.

**FASE
6.6**

6.6. Difusió dels resultats

Un cop acabat l'informe d'avaluació del pla o programa, és important que aquest es difongui. Fer-ho suposa un exercici de transparència i de retiment de comptes. Les tasques de difusió corresponen a l'òrgan responsable del pla o programa avaluat. Els **resultats i aprenentatges principals de l'avaluació en termes de gènere s'han de compartir amb la institució, les persones i els col·lectius involucrats** en el pla o projecte i en l'avaluació (De Quintana, 2021). Alguns públics objectiu poden ser:

- L'òrgan responsable del pla o programa avaluat (tant personal tècnic com càrrecs polítics).
- L'equip de treball encarregat de la seva implementació.
- Altres òrgans municipals implicats en el pla o programa avaluat.
- Les persones usuàries.
- Les entitats vinculades o participants en el pla o programa.
- El Consell de les Dones de Barcelona.

Per a la difusió, cal pensar una **estratègia de comunicació** que s'adapti als diferents públics objectiu.

ATENCIÓ!

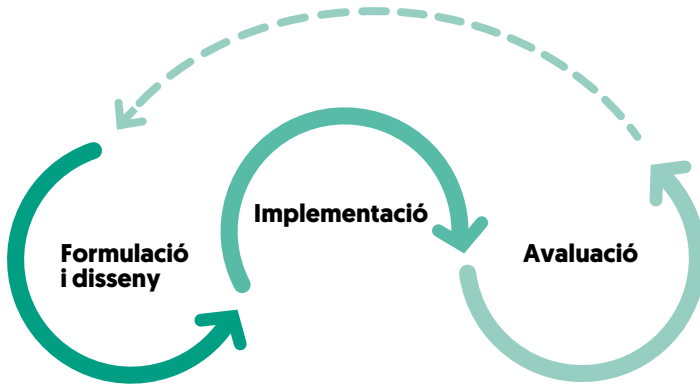
Cal ser selectiu/va amb els públics i triar bé el format i els missatges que es difonen, ja que no és el mateix dirigir-se a persones usuàries d'un programa, que a personal tècnic municipal o càrrecs electes.

**FASE
6.7**

6.7. Ús dels resultats i recomanacions

Més enllà de la difusió, en el marc de l'ens que ha contractat l'avaluació, és important que se'n promogui l'ús. Com s'ha assenyalat al llarg del quadern, la **finalitat última de tota avaluació** i, en concret, de l'avaluació amb perspectiva de gènere, **és que els resultats i aprenentatges s'utilitzin per millorar les polítiques públiques.**

Per tant, en aquesta etapa és important assegurar que els resultats de l'avaluació amb perspectiva de gènere arriben a les persones amb responsabilitat política i als càrrecs de direcció amb poder de decisió dins de la institució. L'objectiu és que els aprenentatges i recomanacions de l'avaluació es tinguin en compte a l'hora de prendre decisions sobre els nous plans i programes municipals, amb la intenció que aquests contribueixin a reduir les desigualtats de gènere i s'adaptin millor a les necessitats de la ciutadania.

RECORDEU!

L'ús dels resultats i les recomanacions que es deriven de l'avaluació per a la millora de les polítiques públiques en termes de gènere també és un exercici de transparència i retiment de comptes a la ciutadania.

Com s'ha remarcat a la introducció del capítol 6, el rol de l'òrgan que encarrega l'avaluació és vital per assegurar que es desenvolupa una avaluació amb perspectiva de gènere i que aquesta perspectiva es té en compte al llarg de tot el procés. A continuació es presenta un quadre resum sobre **quin ha de ser el rol de l'ens que contracta una avaluació amb perspectiva de gènere al llarg de totes les fases** que s'han anat exposant, en consonància amb la idea inicial que ha de ser un rol d'impuls i facilitador de l'avaluació al llarg de tot el seu procés.

Rol de l'ens que contracta una avaluació amb perspectiva de gènere

Definició dels plecs de contractació

- Incloure la perspectiva de gènere en l'objecte del contracte, els PPT i els PCAP. Recordeu que per aquesta fase teniu el suport de la DSGPT!

Planificació

- Facilitar a l'empresa adjudicatària informació rellevant per dur a terme el treball d'avaluació amb perspectiva de gènere (dades, informació, contactes, etc.).
- Informar a la institució de la realització de l'avaluació amb perspectiva de gènere.

Seguiment de l'execució

- Informar les entitats i el Consell de les Dones de Barcelona de l'avaluació i cercar la seva implicació.
- Fomentar l'avaluació participativa.
- Prestar atenció als temes de gènere durant tota l'execució i en l'informe final.

Difusió i ús dels resultats

- Elaboració d'una estratègia de comunicació i difusió dels resultats principals de l'avaluació amb perspectiva de gènere.
- Ús dels resultats de l'avaluació per a la presa de decisions

07. Reptes de futur

Els reptes principals que es plantegen a l'Ajuntament de Barcelona en termes d'avaluació de polítiques, plans i programes amb perspectiva de gènere són:

- ↳ **Aconseguir que l'obligació d'avaluar els plans amb perspectiva de gènere, derivada de l'article 8 del Reglament per l'equitat de gènere a l'Ajuntament de Barcelona, arribi i s'integri de manera efectiva a tota l'organització.**
- ↳ **Disposar de dades desagregades per sexe i amb perspectiva de gènere dels diferents plans, programes i serveis municipals.**
- ↳ **Obtenir pràctiques i exemples d'avaluacions amb perspectiva de gènere de programes no estrictament de gènere ni dissenyats amb perspectiva de gènere.**

08. Per saber-ne més

DE QUINTANA MEDINA, JÚLIA [2021]. Guia Pràctica 18. La perspectiva de gènere en l'avaluació de polítiques públiques.

Ivàlua. Disponible a: <https://ivalua.cat/ca/node/5611>

QUOTIDIANA [2020]. La perspectiva de gènere en l'avaluació d'un projecte. Departament de Treball, Afers Socials i Famílies. Generalitat de Catalunya.

Disponible a: <https://igualtat.gencat.cat/web/.content/Ambits/cures-temps/publicacions/EINA-PERSPECTIVA-GENERE-PROJECTES/guia4-perspectiva-genere.pdf>

EVALUA +

<http://salutsexual.sidastudi.org/es/zonapedagogica/evalua>

09. Bibliografia

BLASCO JULIÀ, JAUME [2009]. Guia pràctica 1. Com iniciar una avaluació: oportunitat, viabilitat i preguntes d'avaluació. Ivàlua. Disponible a: https://ajuntament.barcelona.cat/dones/sites/default/files/documentacio/el_genere_en_xifres_resumexecutiu.pdf

BUSTELO, MARÍA [2016]. "Evaluation from a Gender+ Perspective as a Key Element for (Re)gendering the Policymaking Process". *Journal of Women, Politics & Policy*,38(1), p. 84-101. Disponible a: <https://doi.org/10.1080/1554477X.2016.1198211>

CARRASCO, CRISTINA [2006]. Estadístiques sota sospita. Proposta de nous indicadors des de l'experiència femenina. Col·lecció: Eines. Barcelona: Institut Català de les Dones.

CARRASCO, CRISTINA I DOMÍNGUEZ, MÀRIUS [2003]. Nous indicadors de treball i gènere. Una proposta metodològica. Barcelona societat/12. *Revista d'informació i estudis socials*. Ajuntament de Barcelona. Disponible a: <https://ajuntament.barcelona.cat/dretssocials/sites/default/files/revista/revista12-art8-nous-indicadors-treball-genere-proposta-metodologica.pdf>

DE QUINTANA MEDINA, JÚLIA [2021]. Guia Pràctica 18. La perspectiva de gènere en l'avaluació de polítiques públiques. Ivàlua. Disponible a: <https://ivalua.cat/ca/node/5611>

ESPINOSA FAJARDO, JULIA [2010]. La evaluación sensible al género: Una herramienta para mejorar la calidad de la ayuda. XIV Encuentro de Latinoamericanistas Españoles: Congreso Internacional, Sep 2010, Santiago de Compostela, Espanya. pp.2687-2705. Disponible a: <https://halshs.archives-ouvertes.fr/halshs-00532615/document>

ESPINOSA FAJARDO, JULIA; TAMARGO, M. CARMEN [2015]. ¿Cómo integrar un enfoque transformador de género en la evaluación de políticas públicas? *Debates y propuestas*, a: *SinerGías*, 2015, núm. 5 Cuadernos del Área Género, Sociedad y Políticas – FLACSO.

FARRÉ, MARÇAL I PARERA-NICOLAU, MARIA ANTÒNIA [2020]. Guia pràctica 17. L'encàrrec i gestió de l'avaluació, Ivàlua. Disponible a: <https://ivalua.cat/sites/default/files/2021-09/Guia%20pr%C3%A0ctica%2017%20iv%C3%A0lua%20Cat%20Def.pdf>

HEDMAN, BIRGITTA; PERCUCCI, FRANCESCA I SUNDSTRÖM, PEHR.

[1996]. Engendering Statistics, a Tool for Change. Statistics Sweden. Citat a European Women's Lobby [2001] Towards a common European Framework to monitor progress in combating violence against women.

Recuperat de: http://www.womenlobby.org/IMG/pdf/ewl_2002_towards_common_european_framework.pdf

QUOTIDIANA [2020]. La perspectiva de gènere en l'avaluació d'un projecte.

Departament de Treball, Afers Socials i Famílies. Generalitat de Catalunya.

Disponible a: <https://igualtat.gencat.cat/web/.content/Ambits/cures-temps/publicacions/EINA-PERSPECTIVA-GENERE-PROJECTES/guia4-perspectiva-genera.pdf>

SANZ, JORDI [2011]. Guia pràctica 8. La metodologia qualitativa en

l'avaluació de polítiques públiques. Ivàlua.

STUFFLEBEAM, DANIEL; SHINKFIELD, ANTHONY J. [1987]. Evaluación

sistemática. Guía teórica y práctica. Madrid: Paidós; MEC.

VERGE MESTRE, TÀNIA [2019]. Dones i dades: Recomptar les desigualtats

de gènere. CCCBLab Investigació i innovació en cultura.

NÚMEROS PUBLICATS:

- 1. Urbanisme i gènere:** marxes exploratòries de vida quotidiana
- 2. Compta amb nosaltres!**
Bones pràctiques per a una programació cultural paritària
- 3. Avaluació d'impacte de gènere de política econòmica:**
pressupost i fiscalitat municipals
- 4. Premis, distincions i gènere:**
bones pràctiques
- 5. La incorporació de la perspectiva de gènere** en plans i programes
- 6. Avaluació de polítiques, plans i programes** des de la perspectiva de gènere

barcelona.cat/dones

**Ajuntament
de Barcelona**